

امارات متحد عربي

سرشناسه: میلر، دبرا ا.ا، ۱۹۵۳-م

Miller, Debra

عنوان و نام پدیدآور: امارات متحده عربی/ دبرای. میلر؛ ترجمه سمانه آزادی.

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۳۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۱-۹۴۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: United Arab Emirates, c2004

موضوع: امارات متحده عربی - ادبیات نوجوانان

شناسه افزوده: آزادی، سمانه، ۱۳۶۵ - مترجم.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ م۹/الف/DS۲۴۷

رده‌بندی دیویی: ۹۵۳/۵۷

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۴۳۸۶۰۷

امارات متحد عربی

دبرا ای. میلر

ترجمه سمانه آزادی

این کتاب ترجمه‌ای است از:

United Arab Emirates

Debra A. Miller

Lucent Books, 2004

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای زاندارمری،

شماره ۱۰۷، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

* * *

دبرا ای. میلر

امارات متحد عربی

ترجمه سمانه آزادی

چاپ اول

نسخه

۱۳۹۰

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۵ - ۹۴۸ - ۳۱۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 311 - 948 - 5

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

تومان

فهرست

مقدمه: کوچک و ثروتمند.....	۷
۱. ثروت‌های پنهان.....	۱۱
۲. سیری در شکوفایی اقتصادی امارات.....	۲۷
۳. اتحاد و پیشرفت.....	۴۳
۴. دین، سنت و فرهنگ.....	۶۱
۵. زندگی در امارات متحد عربی امروز.....	۷۹
۶. چالش‌های پیش رو.....	۹۷
اطلاعاتی در باره امارات متحد عربی.....	۱۱۵
یادداشت‌ها.....	۱۱۹
گاهشمار.....	۱۲۱
برای مطالعه بیشتر تر.....	۱۲۵
منابع مورد استفاده.....	۱۲۷
نمایه.....	۱۳۳

مقدمه

کوچک و ثروتمند

امارات متحد عربی کشوری کوچک است که در جنوب خلیج فارس در همسایگی عربستان سعودی واقع شده است. امارات کشوری جوان است که در سال ۱۹۷۱ شکل گرفت. امارات متحد عربی با وجود کوچکی و جوانی اش، یکی از مهم‌ترین صادرکننده‌های نفت در منطقه است این کشور همچنین یکی از قوی‌ترین حامیان آمریکا در جهان عرب است.

سطح رفاه - حتی در منطقه‌ای که نفت باعث ثروتمند شدن بسیاری از کشورها شده است - در امارات قابل توجه است، حتی قابل توجه‌تر از کشورهایی که صنعت نفت آن‌ها چند دهه قبل توسعه یافته بود. در حال حاضر، امارات یکی از ثروتمندترین کشورهای دنیا و بعد از قطر، ثروتمندترین کشور در بین کشورهای تولیدکننده نفت در خاورمیانه است. درآمد سرانه در امارات (کل درآمد کشور تقسیم بر جمعیت)، مثل کشورهای توسعه‌یافته آمریکا، بریتانیای کبیر و آلمان، نزدیک به بیست هزار دلار در سال است.

امارات برخلاف بسیاری پیشداوری‌ها و نزاع‌ها بین هفت امیرنشین تشکیل دهنده اش، وحدتش را با نوعی نظام دولتی فدرال حفظ کرده است

و برخلاف دیگر کشورهای خاورمیانه، آشوب‌های اجتماعی مهم، اربابگری‌های سیاسی و جنایت‌های شدید را تجربه نکرده است. بسیاری از افراد این ثبات را به مهارت رهبری رئیس امارات، شیخ زائد بن سلطان آل نهیان، نسبت داده‌اند.

از نظر محققان، این‌که امارات تغییرات مهیجی را که در نتیجه ثروت ناگهانی پدید آمده، پذیرفته است - بدون این‌که هویت عربی‌اش را از دست دهد - شگفت‌انگیز است. هرچند مجموعه‌ای از خانه‌های مستقل به سرعت جای خود را به آپارتمان‌های مجهز به سیستم تهویه داده‌اند و ماشین‌های راحت جای شتر را گرفته‌اند، ساکنان امارات باز هم بسیاری از سنت‌ها و مذهب خود را حفظ کرده‌اند. بیش‌تر اماراتی‌ها، در اقامه نماز و پیروی از احکام اسلام، پارسا هستند، عفت را در پوشش رعایت می‌کنند و مهم‌تر از همه، به خانواده - که یکی از محکم‌ترین ارزش‌های اعراب است - پایبندند.

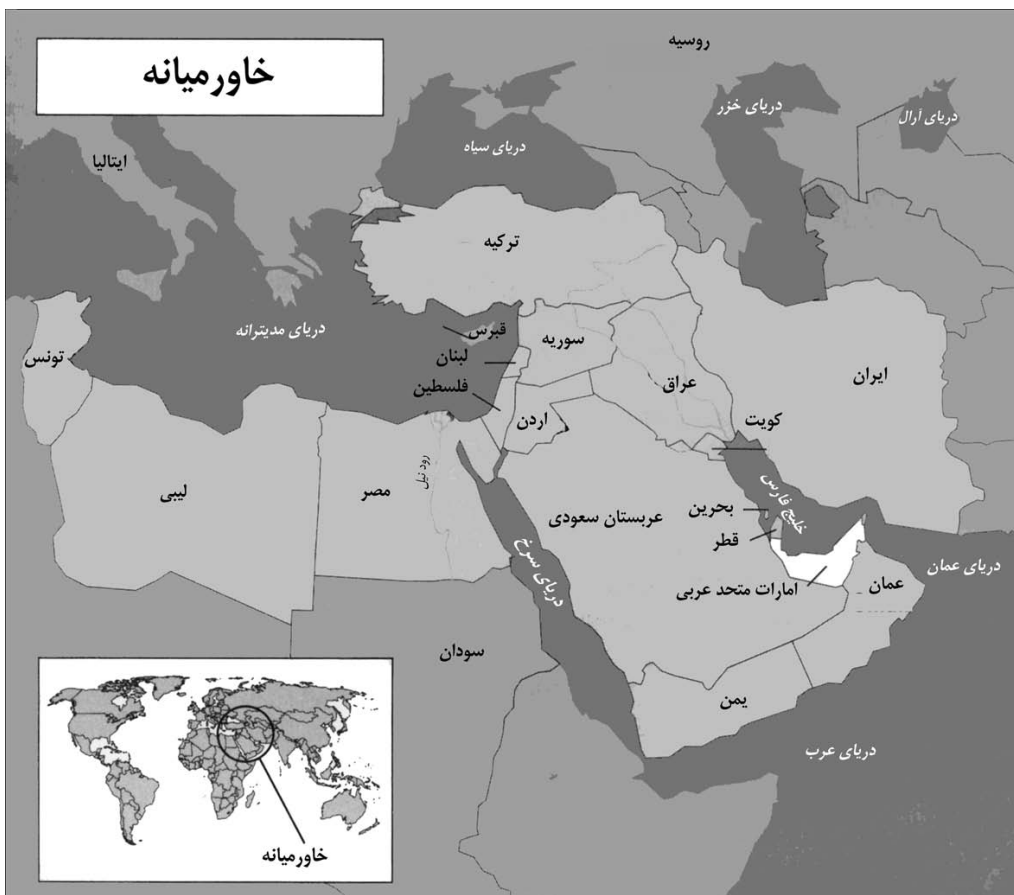
یکی دیگر از مؤلفه‌های موفقیت امارات این است که همه این‌ها را بدون محدود کردن روابط کشورش با جهان خارج تجربه کرده است؛ به جای آن، خود در مقابل سایر فرهنگ‌ها و مذاهب مقاومت کرده و کارگران و تاجران از سراسر دنیا استخدام کرده است تا به پیشرفت اقتصادی‌اش کمک کنند. به همین دلیل، امارات به عنوان یکی از بین‌المللی‌ترین کشورها و مقصد گردشگری و تجارت مطلوب در دنیا شهرت یافته است. شرکت‌های چندملیتی، مانند مایکروسافت^۱ و فداکس^۲، مراکز منطقه‌ای در این کشور دارند. علاوه بر این، امارات مأمین هتل‌ها و پاتوق‌های درجه یک و همچنین مانند بهشتی برای خریداران است، چون طلا و دیگر لوازم تجملی به سهولت در آن‌جا یافت می‌شود. امارات از این نظر بی‌مانند است که دره‌ایش را به سوی آمریکا و دیگر کشورهای غربی مثل بریتانیا و فرانسه گشوده است و همچنین رابطه

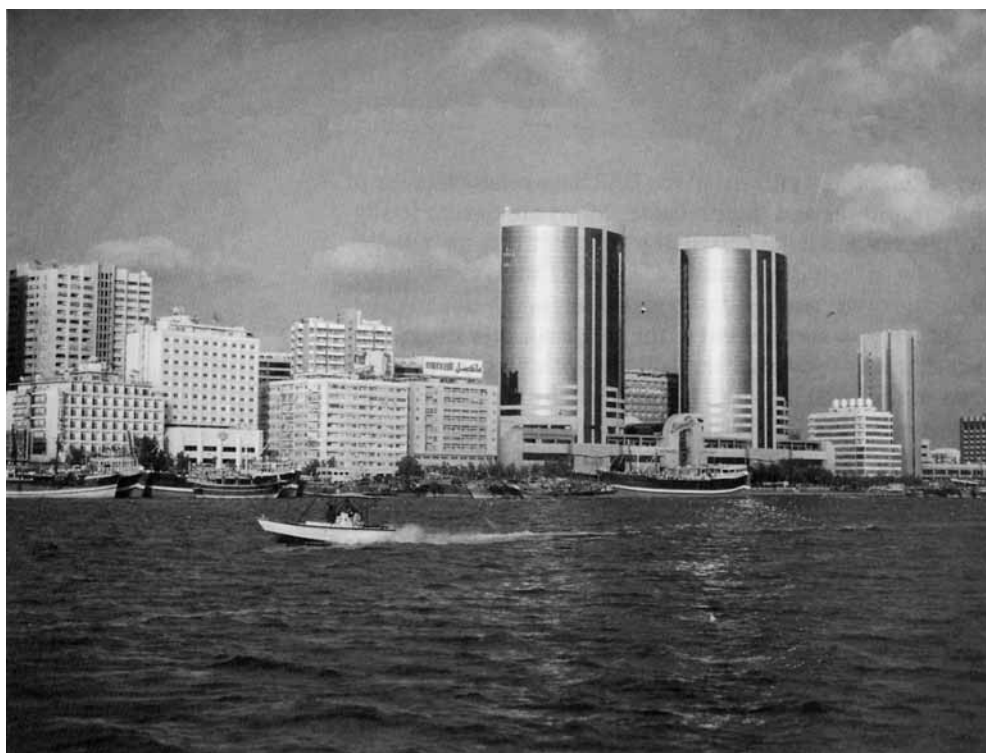
1. Microsoft

2. FedEx

دوستانه‌اش را با کشورهای همسایه‌اش - که با غرب مناسبات خوبی ندارند - حفظ کرده است. به همین دلیل، امارات بین سایر کشورهای جنوب خلیج فارس پیشقدم شده است و کمک می‌کند تا سازمانی چندملیتی ایجاد شود که در خدمت رسیدن به توسعه اقتصادی و دفاعی باشد.

بررسی وحدت قبیله‌ای نشان داده است که امارات، با در نظر گرفتن معیارهای مختلف، به موفقیتی بسیار بزرگ دست یافته است. به‌رغم شکست‌ها و کشمکش‌هایی که در امارات وجود داشته است، عمر کوتاه امارات سرمشق درخشانی برای دیگران در رهبری و همکاری از

تصویر فوق، افق شهر ساحلی دبئی در امارات متحده عربی است. این کشور یکی از باثبات ترین کشورها از نظر سیاسی است. بسیاری جهات بوده است، بنابراین چون امارات، در گذشته، سرمشق بوده است؛ انتظار می رود آینده روشنی هم پیش رو داشته باشد.

ثروت‌های پنهان

امارات شبه‌جزیره‌ای کوچک و هلالی‌شکل است که در امتداد جنوب شرقی خلیج فارس قرار دارد. امارات با خلیج فارس ۶۸۸ کیلومتر و از شرق با دریای عمان ۹۰ کیلومتر مرز ساحلی دارد. همچنین با کشورهای قطر (از شمال غرب)، عربستان (از جنوب غرب) و عمان (از شرق) مرز خاکی دارد. با وجود این، کل مساحت امارات حدود ۸۳,۶۰۰ کیلومتر مربع است. منطقه وسیعی از امارات را بیابان‌های خشک تشکیل می‌دهد که منابع طبیعی ناچیزی در آن‌ها وجود دارد. ثروت اصلی کشور زیر شن‌های بیابان و در اعماق دریا نهفته است.

از کوه تا بیابان

امارات از هفت امارت یا امیرنشین دبی، ابوظبی، شارجه، رأس‌الخیمه، فجیره، ام‌القیوین و عجمان تشکیل شده است که مساحت و ویژگی‌های جغرافیایی متفاوتی دارند.

ابوظبی بزرگ‌ترین امیرنشین امارات ۸۷ درصد یا به عبارت دیگر حدود ۷۲,۷۰۰ کیلومتر مربع از کل مساحت امارات را در بر می‌گیرد و با خلیج فارس و از غرب با بخشی از عربستان سعودی هم‌مرز است. بیش‌تر مساحت ابوظبی را بیابان تشکیل می‌دهد، این بیابان‌ها پوشیده از خطوط

شنی نرمی به طول سه یا نه مایل است که از ساحل شروع می‌شود و تا مرز عربستان ادامه می‌یابد. بادهای شدیدی که از شمال غرب می‌وزد شن‌ها را روی هم جمع می‌کند و تپه‌های شنی را به ارتفاع حدود سی متر به وجود می‌آورد. تقریباً هیچ موجودی قادر به زندگی در میان این تپه‌های شنی نیست. با وجود این، منطقه بیابانی ابوظبی دو مرغزار مهم نیز دارد که آب کافی برای زندگی در آن‌جا از طریق چاه تأمین می‌شود. مرغزار لیوا در جنوب و نزدیک به عربستان و مرغزار بوریمی در امتداد مرز امارات با عمان واقع شده است. در این مرغزارها آب کافی برای آبیاری نخلستان‌ها و مزارع کوچک وجود دارد.

هرچه به ساحل نزدیک‌تر شویم؛ با زمین‌های پستی مواجه می‌شویم که با تالاب‌ها و خورهای فراوان تکه‌تکه می‌شود. غلظت نمک در آب این تالاب‌ها و خورها متفاوت است، برخی از آن‌ها کم‌نمک است و برخی دیگر به اندازه آب دریا شور است. اکثر زمین‌های این مناطق ساحلی از سطوح نمکی - که سبخاس نامیده می‌شود - پوشیده شده است که در نتیجه تبخیر پدید آمده است. به سبب وجود این سطوح نمکی ضخیم، هیچ گیاهی در این مناطق رشد نمی‌کند. سبخاس بر اثر تابش شدید آفتاب و تبخیر آب به وجود می‌آید؛ این غشای نمکی گاهی آن‌قدر محکم می‌شود که وسیله نقلیه می‌تواند از روی آن عبور کند. با وجود این، فواصل زمانی معینی، مدهای بلند دریا یا باران سبخاس‌ها را به مرداب‌های غیرقابل عبوری تبدیل می‌کند.

به دلیل نبود بخشندگی زمین، اکثر مردم ابوظبی در دوازده جزیره‌ای زندگی می‌کنند که نزدیک ساحل قرار دارد. در واقع مرکز این امیرنشین و بیش‌ترین جمعیت آن در جزیره ابوظبی واقع شده است. این جزیره مثلی شکل از مناطق شمال شرقی فاصله زیادی دارد. دیگر جزیره پرجمعیت امارات دلماست که در حدود نوزده مایل دورتر از ساحل غربی ابوظبی و نزدیک قطر واقع شده است. دیگر جزیره‌ها مثل داس، المبرز، ارزنه و زرکوه جمعیت اندکی دارند و تنها مراکزی برای سهولت بخشیدن به ذخیره و صادرات نفت و گاز هستند. جزیره دیگر صیر بنی یاس است که عمق آب‌هایش برای عبور نفت‌کش‌ها مناسب است. این جزیره کم‌جمعیت از دهه هفتاد به مثابه منبعی طبیعی و زیستگاه حیوانات وحشی در نظر گرفته شده است.

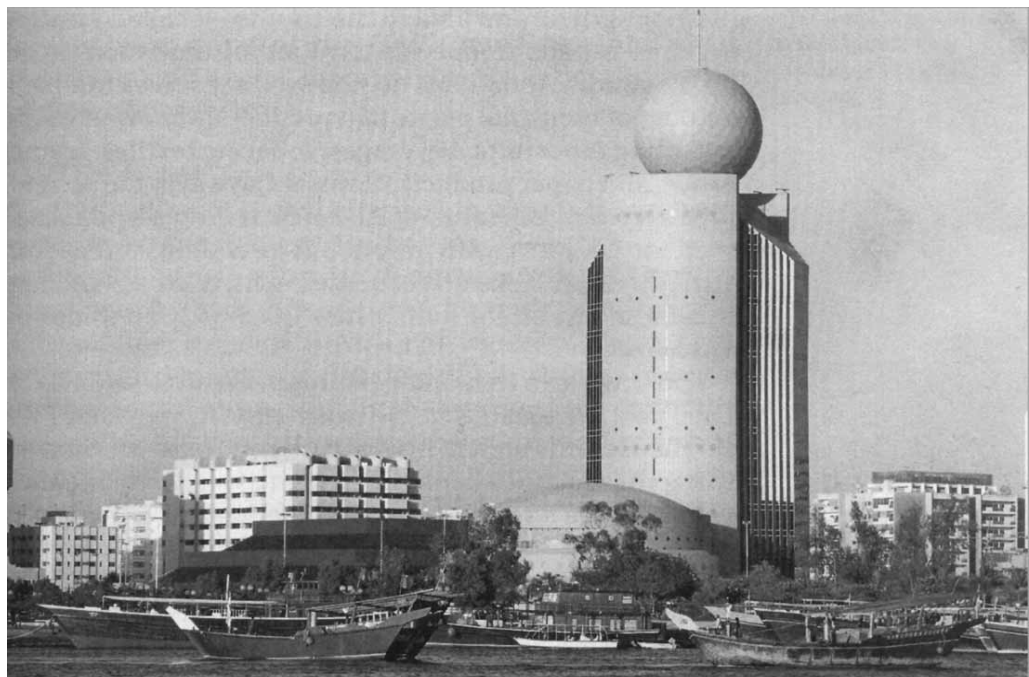
دبی دومین امیرنشین بزرگ امارات در امتداد ساحل خلیج فارس و دقیقاً در شمال شرقی ابوظبی قرار دارد و مثل ابوظبی مهم‌ترین مشخصه جغرافیایی آن، بیابان است. با وجود این، ساحل دبی مشخصه‌های فراوانی دارد که عبارت است از سواحل شنی و تنها بندرگاه طبیعی امارات که برای کشتیرانی و تجارت مناسب است. این بندرگاه از یک شاخابه عریض به وجود آمده است که خور دبی نامیده می‌شود، این شاخابه دو شهر بندرگاهی دبی و دیره را از هم جدا می‌کند. چون به کثرت

در این منطقه آبرفت تشکیل می‌شود، بندرگاه مرتباً لایروبی می‌شود تا برای تجارت باز نگه داشته شود. دبی همچنین برای افزایش فعالیت‌های تجاری دریایی‌اش بندرگاه‌های دیگری نیز ساخته است.

شارجه، سومین امیرنشین بزرگ امارات، با شرق دبی هم‌مرز است و جغرافیایی شبیه به دبی دارد. با وجود این، خط ساحلی‌اش با خلیج فارس از دبی کم‌تر است و موقعیت‌های مناسب کم‌تری برای بندرگاه دارد. شارجه تا کنار شبه‌جزیره باریک مسندام امتداد می‌یابد، بنابراین با خلیج عمان نیز کمی مرز ساحلی دارد. خور فگان، مهم‌ترین بندرگاه منطقه شرقی، در این مکان واقع شده است.

در شمال شرقی شارجه و در قسمتی از شبه‌جزیره مسندام که به سمت خلیج فارس است؛ کوچک‌ترین امیرنشین‌های امارات یعنی عجمان و ام‌القیوین قرار دارند. عجمان از ام‌القیوین کوچک‌تر است و فقط حدود سه درصد (۲۵۰۰ کیلومتر مربع) از کل مساحت امارات را شامل می‌شود و جمعیتی کم‌تر از صد هزار نفر دارد. مرکز و تنها شهر آن یعنی

دو شهر بندرگاهی دبی (در تصویر) و دیره تنها بندرگاه طبیعی امارات را در خلیج فارس دارند که برای کشتیرانی مناسب است.

عجمان در ساحل خلیج فارس و در کنار یک نهر کوچک واقع شده است. این امیرنشین علاوه بر بندرگاه - که عجمان نیز نامیده می‌شود - در جنوب شرقی، منطقه کشاورزی دور از ساحلی دارد که مسفوت نامیده می‌شود، در منطقه مسفوت برای آبیاری از انباشته کردن آب استفاده می‌کنند. عجمان منابع نفتی مهمی ندارد، اما برخی گیاهان صنعتی در آن می‌روید که کالاهای مختلفی از قبیل مواد غذایی، تنباکو، کالاهای چرمی و محصولات کاغذی از آن‌ها تولید می‌شود. ام‌القیوین کوچک‌ترین و کم‌جمعیت‌ترین امیرنشین امارات است که فقط حدود چهار هزار نفر جمعیت دارد. ام‌القیوین هم، مانند عجمان، منابع نفتی ندارد؛ همچنین زمین‌خاکی بسیار کم و مرز ساحلی کمی با خلیج فارس دارد و عمدتاً از راه کشاورزی و تجارت کسب درآمد می‌کند.

دو امیرنشین دیگر امارات، فجیره و رأس‌الخیمه، در بخش شمال شرقی شبه‌جزیره قرار دارند. کوه‌های حجر این امیرنشین‌ها را به دو بخش تقسیم می‌کند. این کوه‌های ناهموار ۲۱۰۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد و قله‌های بلند و صخره‌ای آن‌ها چشم‌اندازهای شگفت‌انگیزی را نسبت به مناظر یکنواخت بیابانی ایجاد کرده است. در این منطقه آب باران به سرعت در دره‌های عمیق (وادی‌ها) انباشته می‌شود. به دلیل همین انباشته شدن آب است که این منطقه در بیش‌تر فصول سال سرسبز است. در دسترس بودن آب در این منطقه به تولید انواع مختلف سبزی و میوه کمک می‌کند. آبی که از کوه‌های حجر جاری می‌شود، به دلیل نداشتن دسترسی به اقیانوس مستقیماً به دریای عمان در شمال فجیره می‌ریزد. برخی از زیباترین سواحل شنی امارات در بخش جنوبی مرز ساحلی فجیره با دریای عمان قرار دارد و همین موضوع باعث شده است تا امارات اخیراً به توسعه امکانات رفاهی - گردشگری در این منطقه پردازد.

آب و هوای بیابانی

مشخصه آب و هوای امارات خورشید و گرما، بارش‌های کم و طوفان‌های شنی همیشگی است. در گرم‌ترین ماه‌ها یعنی ژوئیه و اوت دما به طور

میانگین به ۳۴ درجه سانتیگراد می‌رسد، اما در تابستان در بیابان‌های مرکزی معمولاً به ۴۹ درجه سانتیگراد و بیش‌تر از ۴۹ درجه هم می‌رسد. دما در تابستان فقط در کوه‌های حجر به دلیل مرتفع بودن آن‌ها کمی کاهش می‌یابد. در امتداد ساحل، گرما به دلیل بادهای مرطوب جنوب شرقی که شرقی نامیده می‌شود؛ شدیدتر می‌شود و آب و هوای مرطوب و آزاردهنده‌ای ایجاد می‌کند. همان‌طور که روزماری سعید زهلان، تاریخ‌نویس، می‌نویسد: «ترکیب گرما و رطوبت شرایطی را فراهم می‌کند که فرقی با حمام بخار ندارد.»^(۱)

یک اتومبیل سواری شاسی‌بلند که از میان کوه‌های ناهموار حجر می‌گذرد. قله کوه‌ها نسبت به بیابان، که بیش‌تر امارات را در بر گرفته است، تفاوت چشمگیری را نشان می‌دهد.

در زمستان معمولاً هوا کمی خنک‌تر می‌شود و دما در طول روز به ۲۵ تا ۳۵ درجه سانتیگراد می‌رسد و شب‌ها نیز به ۱۰ درجه سانتیگراد کاهش می‌یابد. بارش اولین باران در امارات نشان‌دهنده آغاز زمستان است. معمولاً میزان این بارندگی کم است. ابوظبی، به دلیل داشتن گسترده‌ترین بیابان‌ها، حداقل بارش (به طور میانگین ۴/۵ سانتیمتر) را دارد. نواحی دورتر از شمال شرق، مثل شارجه، حدوداً دو برابر این مقدار بارندگی

سواحل زیبای امارات

امارات جذاب‌ترین سواحل دنیا را به جهانگردان عرضه می‌کند. خطوط طولانی شن سفید و نرم، آب فیروزه‌ای و گرم مشخصه خلیج فارس است. برخی از بهترین سواحل دبی در منطقه‌ای قرار دارند که به جاده جمیره معروف است. در این منطقه تعداد زیادی استراحتگاه، هتل و باشگاه خصوصی ساخته شده است، اما سواحل عمومی نیز وجود دارد. در واقع امارات با ایجاد پارک‌های ساحلی عمومی - که ویژگی آن‌ها داشتن وسایل تفریح و آسایش از قبیل دوش، حمام، چشم‌اندازهای باشکوه، رستوران، سرگرمی و پارکینگ است - گنجینه سواحلش را به سرمایه تبدیل کرده است. مثلاً در دبی چهار پارک ساحلی ساخته شده است که عبارتند از: ساحل جمیرا (که تپه‌های سبز را در کنار ساحلی سفید و دریایی آبی و آرام به نمایش می‌گذارد)، الممزر (پارک ساحلی بزرگی با پنج ساحل، استخر شنا، خانه‌های ییلاقی و کبابخانه) پارک الصفا (پارکی آرام و پر از چشم‌انداز با

یک محوطه بازی، ساحل مخصوص خانم‌ها و منظره لایبرنت یا هزارتو) و پارک ساحلی باز جمیرا (ساحلی طبیعی که نسبتاً توسعه نیافته است - با تسهیلات حداقلی از قبیل دوش، دستشویی، غریق نجات، غذا، صندلی و چشم‌انداز). به‌رغم این جذابیت‌ها، سواحل امارات به‌ندرت شلوغ هستند.

امارات استراحتگاه‌های درجه یک و سواحل زیبایی را، مثل این ساحل در دبی، به جهانگردان عرضه می‌کند.

دارد؛ در حالی که نواحی کوهستانی مثل فجیره و رأس الخیمه بیشترین مقدار، یعنی حدود سیزده سانتیمتر در سال، بارندگی دارد. با وجود این، مقدار بارندگی سال به سال فرق می‌کند. در واقع، ممکن است چند سال بارندگی کم باشد یا اصلاً بارندگی نباشد. با وجود این، در سال ۱۹۸۲ در امارات باران کم سابقه‌ای بارید؛ در یک ماه بیش‌تر از ده سال گذشته باران بارید تا حدی که منابع تمام شده آب‌های زیرزمینی دوباره پر شد. هنوز بارندگی‌ها آب کافی را برای نوشیدن و مصارف صنعتی تأمین نمی‌کند؛ به همین دلیل، امارات برای جبران این کمبود آب، کارخانه‌های آب شیرین‌کنی ساخته است که آب اقیانوس را شیرین و قابل نوشیدن می‌کند.

مردم امارات تا جایی که امکان داشته است خودشان را با آب و هوای خشن بیابانی سازگار کرده‌اند. در واقع، همه بناها از قبیل خانه‌ها، هتل‌ها، ادارات دولتی و اماکن تجاری به سیستم تهویه و خنک‌کننده مجهز شده‌اند تا بتوانند زندگی و کار را در محیطی نسبتاً راحت برای مردم امکان‌پذیر کنند. باز هم شرایط ممکن است مشکل‌ساز باشد. هوای مرطوب نزدیک ساحل در سازه‌های فلزی و ماشین‌ها خرابی ایجاد می‌کند و آن‌ها را در مدت زمان کوتاهی پوسیده می‌کند. دور از ساحل هم طوفان‌های شنی وحشتناکی می‌وزد که بسیاری از اجسامی را که از فلز و شیشه ساخته شده‌اند، ویران می‌کند و همچنین دید را به اندازه‌ای کاهش می‌دهد که سفر را در جاده مخاطره‌آمیز می‌کند.

حیوانات و گیاهان

گیاهان و حیوانات بومی امارات بیش‌تر با آب و هوای خشن امارات سازگار شده است. انواع مختلفی از بوته‌ها و علف‌ها حتی در بیابان هم می‌روید. برخی از آن‌ها ریشه‌های عمیقی دارد که می‌تواند به منابع آب زیرزمینی دسترسی پیدا کند، در حالی که برخی دیگر برگ‌های کوچکی دارد که سبب کاهش تبخیر می‌شود؛ بسیاری از آن‌ها در فصل خشک به خواب می‌روند و در زمان بارندگی زنده می‌شوند. در امتداد ساحل، گیاهان، خودشان را با مقادیر زیاد نمک موجود در خاک سازگار کرده‌اند.

مثلاً نوعی گیاه به نام گز، نمک را از آبی که ریشه‌اش جذب می‌کند، می‌گیرد و آن را بر روی برگ‌های نازک و سوزنی‌شکلش پس می‌دهد. برخی دیگر از گیاهان بومی مثل نخل، اقاویا و درخت گز کم‌تر خشکی را تحمل می‌کنند و فقط به طور طبیعی در آبادی‌هایی رشد می‌کنند که آب‌های زیرزمینی برای ادامه حیاتشان وجود داشته باشد. دیگر گیاهان و بوته‌هایی که کم‌تر در خشکی دوام می‌آورد به دلیل بارندگی در کوه‌های حجر می‌روید، به همین دلیل با توجه به نبود آب و این واقعیت که خاک در بیش‌تر مناطق تقریباً صددرصد شنی است، بسیاری از مناطق بیابانی امارات خالی از حیات است.

این اقاویاها بخشی از هفتاد میلیون درخت کاشته شده در مناطق آبیاری شده است. این اقدام بخشی از برنامه دولت برای بیابان‌زدایی است.

امارات به‌رغم دغدغه گرما و کم‌آبی، با استفاده از آب‌های زیرزمینی و همچنین آب‌های تصفیه شده و شیرین شده در سال‌های اخیر بسیاری از بخش‌های بیابان را سرسبز کرده است. آبیاری زمین‌های اطراف وادی‌ها و شهرهای مهم سبب شده است تا درختان اوکالیپتوس، نخل‌های خرما و

بازی شکاری نشسته بر جایگاه خاص خود در ابوظبی استراحت می‌کند. پرورش بازی یکی از رایج‌ترین سرگرمی‌ها در امارات است.

گیاهان تزئینی مثل گیاه گل کاغذی و همچنین میوه‌ها و سبزی‌های مختلف بتوانند رشد کنند. برخی از این اقدامات بسیار گسترده است. مثلاً شیخ زائد بن سلطان آل نهیان برنامه درختکاری گسترده‌ای اجرا کرد. بیش از هفتاد میلیون اقاویا، درخت اوکالیپتوس و نخل در بیش از هفتصد هزار جریب از بیابان‌ها و همین‌طور شهرهایی مثل العین و مرکز امیرنشین ابوظبی کاشته شد. گونه‌های بسیار کمی از حیوانات وحشی در آب و هوای گرم و خشک امارات زندگی می‌کنند. با وجود این، دوازده نوع پرنده در امارات وجود دارد و تعداد زیادی پرنده نیز در زمستان برای لانه‌سازی و تغذیه به امارات

مهاجرت می‌کنند. در بین این پرندگان، باز، کاکایی (مرغ نوروزی) و رولر هندی وجود دارد. رولر هندی پرنده‌ای با پرهای قهوه‌ای کم‌رنگ است، اما زمانی که پرواز می‌کند پرهایش آبی رنگین‌کمانی و درخشان می‌شود. شاهین گونه‌ای از پرنده‌های بومی امارات است که اغلب شکارچیان آن‌ها را برای شکار تربیت می‌کنند. برخلاف زمین‌های خالی از حیات امارات، آب خلیج فارس با داشتن بیش از دویست نوع ماهی و گونه‌های خوراکی مثل اسنپرا^۱ و حمور^۲ از لحاظ زندگی دریایی، غنی است. میگو، لاک‌پشت آبی و دوگانگ^۳ یا گاو دریایی (پستاندار بزرگ دریایی به رنگ خاکستری) به وفور در آب‌های ساحلی امارات مشاهده می‌شوند.

تقریباً هیچ حیوان خشکی زیستی در بیابان‌های امارات زندگی

گاو دریایی در معرض انقراض امارات

امارات مأمن گاو دریایی در معرض انقراض دوگانگ است، این حیوان، پستاندار دریایی بزرگی شبیه به نهنگ کوچک آب‌های فلوریداست، اما کمی کوچک‌تر. دوگانگ موجودی کهن است که نسلش به فیل‌ها برمی‌گردد. دوگانگ از فیل کوچک‌تر است، اما اگر کاملاً رشد کند وزنش به بیش از چهارصد کیلوگرم و طولش حدوداً به سه متر می‌رسد. گاو دریایی دوگانگ، مثل فیل، عاج‌های بلندی دارد و حداکثر هفتاد سال عمر می‌کند.

دوگانگ از جانب اتحادیه حفاظت از منابع طبیعی جهان^۴ در فهرست حیوانات در معرض انقراض قرار گرفته است. تعداد آن‌ها نشان‌دهنده کاهش چشمگیرشان در سال‌های اخیر است. این کاهش، بیش‌تر در نتیجه فعالیت‌های انسانی است. دوگانگ ماده فقط هر چهار سال یک بار گوساله به دنیا می‌آورد؛ بنابراین چون نمی‌تواند سریع تولیدمثل کند، بیش‌تر در معرض انقراض قرار می‌گیرد. علاوه بر این، اگر گاو ماده کشته شود، گوساله‌اش هم خواهد مرد، چون گوساله کاملاً به مادرش وابسته است. متخصصان حیوانات دریایی نمی‌توانند گوساله دوگانگ را تغذیه کنند چون نمی‌توانند گیاه دریایی را که گوساله دوگانگ بعد از قطع شیر از آن تغذیه می‌کند، بکارند.

1. snapper

2. hamour

3. dugong

4. World Conservation Union

نمی‌کند، با وجود این، بز کوهی و غزال (دو نوع از انواع بزهای کوهی کوچک) جزو گونه‌های بومی بیابان هستند که زمانی تا مرز انقراض شکار شدند. شیخ زائد در اقدامی برای حفظ گنجینه طبیعی کشور، حفظ منابع طبیعی و حیات وحش را در اولویت قرار داده است که این اقدام به جلوگیری از انقراض این گونه و سایر گونه‌های حیوانی کمک می‌کند.

جمعیت و شهرها

آب و هوای نامهربان با پراکنده شدن جمعیت همراه خواهد شد - البته اگر جمعیتی وجود داشته باشد. بیش‌تر حومه شهر را بیابان‌هایی تشکیل داده است که نمی‌تواند زیستگاه دائمی باشد، بنابراین حدود نود درصد مردم در شهرها زندگی می‌کنند. علاوه بر این، هشتاد درصد کل جمعیت امارات در سه شهر ساحلی ابوظبی، دبئی و شارجه زندگی می‌کنند. شانزده تا بیست درصد باقیمانده هم در شهرهای بزرگ‌تر واقع در مرغزارها و در چهار امیرنشین کوچک‌تر زندگی می‌کنند. زیستگاه‌های دائمی کوچک‌تر عبارتند از العین، رأس الخیمه، فجیره، عجمان، ام‌القیوین، کلبا، خور فکان، ذبّا و ذید و همچنین شهرهای جدید جبل علی در امیرنشین دبئی و الرویس در ابوظبی، دهکده‌های کوچک‌تری هم در کوه‌ها و در مناطقی مثل مرغزارهای بوریمی و لیوا در ابوظبی وجود دارد. هم‌زمان با افزایش سرعت شهرسازی، جمعیت کشور نیز به سرعت در حال افزایش است. جمعیت که در سال ۱۹۶۰ در حدود هشتاد تا ۹۵ هزار نفر تخمین زده شده بود، در سال ۲۰۰۲ تقریباً به سه میلیون نفر رسید. این افزایش جمعیت بیش‌تر به دلیل توسعه مراقبت‌های بهداشتی است که هزینه آن از درآمدهای نفتی تأمین می‌شود. همه بومیان امارات عربند؛ هرچند برخی از آن‌ها از نسل بدوی‌ها (چادرنشینان بیابان) و برخی دیگر از نسل هذر (ساکنان نواحی کوهستانی و مرغزارها) هستند، اما همه خودشان را عرب می‌دانند؛ همه به زبان عربی (زبان رسمی کشور) صحبت می‌کنند و همه از دین اسلام (دین رسمی کشور) پیروی می‌کنند. امارات هم مثل بسیاری از کشورهایی که با نفت ثروتمند شده‌اند،

علاوه بر عرب‌های اصیل تعداد زیادی خارجی نیز در خود جای داده است. نیاز به کارگران ماهر برای دایر کردن صنعت نفت و سایر صنایع مرتبط، علت حضور این افراد بیگانه در کشور است. در حال حاضر به‌رغم رشد سریع جمعیت بومی امارات جمعیت خارجی نسبت به جمعیت بومی بیش از چهار برابر شده است. هرچند برخی از مهاجران زن هستند، کارگران خارجی عمدتاً مردان جوان بین بیست تا چهل ساله‌اند. بیشتر آن‌ها اهل کشورهای عربی و مناطق اطراف مثل عمان، اردن، فلسطین، مصر و یمن هستند، اما کارگرانی از ایران، هند، پاکستان و کشورهای جنوب آسیا نیز در امارات زندگی می‌کنند.

ملکم سی. پک،^۱ سیاستمدار و تحلیلگر، ذکر می‌کند که: «تعداد فراوان مردان جوان، از سرزمین‌های مختلف، به جمعیت چهره‌ای رنگین و ویژگی متمایز مرد بودن و جوانی را بخشیده است.»^(۲) ویژگی جوانی به دلیل بالا بودن نرخ رشد در میان اماراتی‌های اصیل هم‌گسترش یافته است. این عوامل دست به دست هم داده است تا به جمعیت امارات میانگین سنی در حدود ۲۷ سال دهد. با وجود این، جمعیت مسن امارات نیز رو به افزایش است، چون توسعه مراقبت‌های بهداشتی و سایر منافع‌های حاصل از افزایش ناگهانی قیمت نفت باعث شده است که مردم امارات بیش‌تر از اجدادشان عمر کنند. در حال حاضر، امید به زندگی در امارات تقریباً ۷۵ سال است که این رقم مشابه رقم امید به زندگی در کشورهای توسعه‌یافته است.

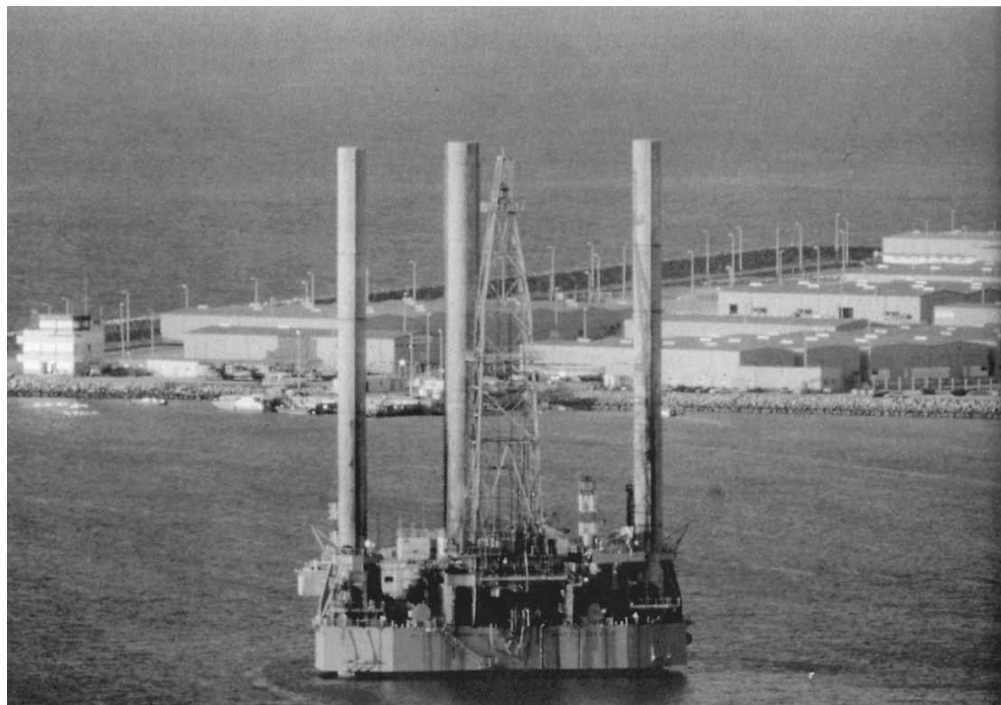
منابع طبیعی

نفت که با خود تغییرات جمعیت‌شناختی فراوانی به همراه آورد، مهم‌ترین منبع طبیعی این منطقه است که تقریباً نود درصد درآمد امارات را تأمین می‌کند. قبل از کشف نفت بیش‌ترین درآمد از طریق منابع طبیعی دیگر، مثل ماهی و مروارید، تأمین می‌شد. هیچ‌کدام از این منابع، ثروت

1. Malcolm C. Peck

چندانی حاصل نمی‌کرد. برعکس، در حال حاضر، امارات از برکت نفت و محصول فرعی آن یعنی گاز طبیعی بسیار ثروتمند است. فرآورده‌های این منابع فراوان هستند. امارات، در کل، نزدیک به ۹۸ میلیارد بشکه نفت دارد که حدوداً معادل ده درصد ذخایر نفتی کشف شده در جهان است. ابوظبی بیش‌ترین ذخایر نفتی کشور را در اختیار دارد (۹۲/۲ میلیارد بشکه یا حدود ۹۴ درصد). دبی در حدود چهار میلیارد بشکه، شارجه ۱/۵ میلیارد بشکه و رأس‌الخیمه هم صد میلیون بشکه ذخیره نفتی دارد. از اواسط دهه ۱۹۹۰ ذخایر نفتی کشف شده در امارات دو برابر شده است. مناطق نفتخیز جدیدی دور از ساحل کشف شده‌اند؛ همچنین امارات در بهره‌برداری از ذخایر جدید نفت در مناطق نفتخیز فعلی موفق بوده است. روی هم رفته امارات روزانه ۲/۵ میلیون بشکه نفت تولید می‌کند که مستقیماً به کشورهای دیگر صادر می‌شود. امارات همچنین برای تولید و صادرات محصولات نهایی مثل

یک سکوی حفاری نفت که از ذخایر کشف شده نزدیک ساحل در ابوظبی بهره‌برداری می‌کند. امارات تقریباً ده درصد ذخایر نفتی دنیا را در اختیار دارد.

نخل‌های خرما — محصولی مهم

در گذشته خرما، هم برای خوراک و هم برای صادرات، در مناطق جنوبی خلیج فارس کاشته می‌شد. از خرما به شکل تازه یا بسته‌بندی می‌توان استفاده کرد. علاوه بر آن، در تولید قند مایع، سرکه و شیره نیز استفاده می‌شود. به غذای بعضی حیوانات نیز اضافه می‌شود. سایر قسمت‌های درخت نیز حائز اهمیتند. از برگ‌های نخل اغلب حصیر، طبق یا سبد بافته می‌شود؛ از ساقه‌اش در ساختن سقف کلبه‌های سنتی و از لیف‌هایش در ساختن طناب و ریسمان استفاده می‌شود.

نخل‌های خرما مهم‌ترین محصول اماراتند که در اکثر زمین‌هایی که برای کاشت میوه مناسبند، کاشته می‌شود. بیش‌ترین تعداد نخل در ابوظبی کشت می‌شود. امارات تولید این محصول را با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید کشاورزی و روش‌های کاشت متمرکز برای مبارزه با آفت و بیماری، افزایش داده است. به همین دلیل، امارات توانسته است ۴۰/۷ میلیون اصله نخل پرورش دهد. خرما هنوز هم در جایگاه محصولی صادراتی و نوعی ماده غذایی حائز اهمیت است. علاوه بر این، نخل‌ها برای کاشت سبزی‌ها سایه ایجاد می‌کند و با تبدیل مناطق بیابانی به جنگل، گرما و خشکی بیابان را کاهش می‌دهد.

بنزین، کود و محصولات پتروشیمی اقدام به تصفیه نفت خود کرده است. حتی با وجود سرعت کنونی تولید، متخصصان پیش‌بینی می‌کنند که ذخایر نفتی امارات حداقل برای یک قرن دیگر کافی باشد.

علاوه بر این، امارات چهارمین ذخایر بزرگ گاز طبیعی جهان را در اختیار دارد. ذخایر گاز این کشور ۲۱۲ تریلیون فوت مکعب تخمین زده شده است. مثل نفت، بیش‌تر ذخایر گاز طبیعی در ابوظبی است و کم‌ترین ذخایر در شارجه، دبی و رأس‌الخیمه. طبق برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، ذخایر گاز طبیعی کشف‌شده در امارات می‌تواند برای ۱۵۰ تا ۱۷۰ سال دیگر کافی باشد.

ژتا کنون منابع گاز تقریباً دست‌نخورده باقی مانده است، اما دولت قصد دارد در آینده به بهره‌برداری از آن‌ها بپردازد. امارات مقدار بسیار زیادی برق مصرف می‌کند تا زندگی در محیط راحت و خنک را برای مردم امکانپذیر سازد به همین دلیل، دولت امیدوار است که بتواند برای تأمین

برق مصارف صنعتی و خانگی، دستگاه‌های مولدی بسازد که با گاز طبیعی کار کند. اخیراً امارات بیش‌تر گازش را به شکل مایع و از طریق کشتی‌های مخصوص به ژاپن صادر می‌کند، اما دولت قصد دارد خطوط لوله را از امارات به کشورهای همسایه مثل عمان و قطر بکشد که بتواند گاز را مستقیماً از طریق لوله به این کشورها ارسال کند.

صنایع دیگر

دولت امارات می‌داند که نفت خام ذخیره‌ای تمام‌شدنی است، به همین علت در سال‌های اخیر تلاش کرده است که اقتصادش را توسعه و تنوع دهد تا وابستگی‌اش را به درآمد سوخت‌های فسیلی کاهش دهد. دولت در صنایعی از قبیل تولید آلومینیوم، جهانگردی، هوانوردی و مخابرات تلفنی دوربرد سرمایه‌گذاری کرده است. برای توسعه صنعت جهانگردی هتل‌ها، رستوران‌ها و مراکز خرید جدیدی احداث کرده و فرودگاه‌هایش را گسترش داده است. همچنین به منظور توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاران خصوصی را به همکاری فراخوانده است و صنعت خود را در اختیار آنها قرار داده است، به این امید که این سرمایه‌گذاران ایده‌هایی نو داشته باشند و برای افزایش تولید و کارآمدی سرمایه‌گذاری کنند. مثلاً دولت در سال ۱۹۹۸ از ابتکار خصوصی‌سازی صنعت آب و برق کشور بهره گرفت. علاوه بر این، به منظور تشویق سرمایه‌گذاران، قوانینی را تصویب کرد که امارات را به محیط تجاری دوستانه‌ای تبدیل کرده است.

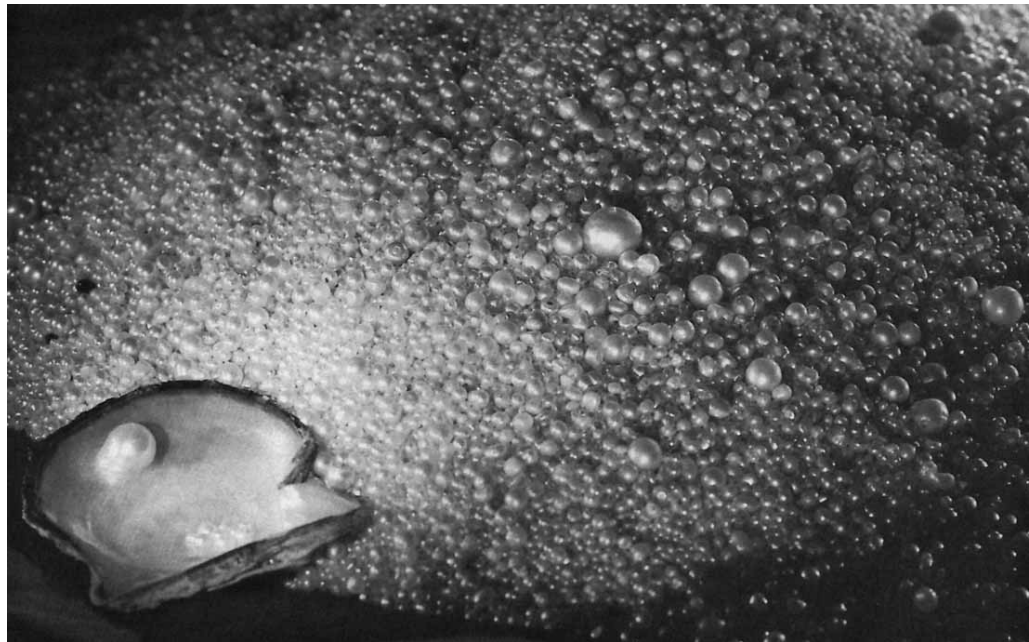
این فعالیت‌ها نسبتاً موفقیت‌آمیز بود. صادرات غیرنفتی حدود سی درصد و تولید ناخالص داخلی (ارزش بازار کل همه کالاهای و خدمات تولیدشده در کشور در یک سال) حدود هفتاد درصد رشد یافت. با وجود این، هماهنگ کردن فعالیت‌های اقتصادی بین هفت امیرنشین رقیب، مشکلات فراوانی به همراه داشت. این رقابت، میراث به جا مانده از زمانی است که امارات هنوز مسیر سیاسی جدید خود را در جایگاه یک دولت مستقل تعیین نکرده بود.

سیری در شکوفایی اقتصادی امارات

در دههٔ نه‌چندان دور ۱۹۵۰ میلادی، منطقه‌ای که در حال حاضر امارات متحد عربی نامیده می‌شود، یکی از فقیرترین و توسعه‌نیافته‌ترین مناطق جهان بود. ساکنانش یا مثل اجدادشان کوچ‌نشین بودند و از جایی به جای دیگر می‌رفتند یا با قناعت، زندگی ناچیزی را از طریق ماهیگیری، تجارت یا صید مروارید فراهم می‌آوردند. هر امیرنشین یک شیخ قبیله‌ای ثروتمند داشت و برخی از بازرگانان نیز با داد و ستد مروارید ثروتمند می‌شدند، اما بیش‌تر مردم در فقر زندگی می‌کردند. با وجود این، ثروتی به شکل نفت دقیقاً زیر پاهایشان در اعماق دریا و زیر شن‌های بیابان نهفته بود؛ وقتی این منبع طبیعی کشف شد، این سرزمین به سرعت به مکانی ثروتمند و پر از نوید تبدیل شد.

زندگی قبل از نفت

قبل از کشف نفت بیش‌تر مردم امارات تلاش می‌کردند تا زندگی بخور و نمیری برای خود دست و پا کنند. همهٔ امیرنشین‌ها آب کافی و خاک مناسب برای کشاورزی نداشتند. چون خلیج فارس پر از ماهی بود، بیش‌تر مردم از طریق ماهیگیری زندگی خود را تأمین می‌کردند. علاوه بر این، اعماق دریا پر از صدف‌هایی بود که در دلشان مروارید پرورش

قبل از کشف نفت در
اواسط دهه پنجاه صید
مروارید مهم ترین صنعت
امارات متحد عربی
محسوب می شد.

می دادند. به همین علت، بازرگانان سرمایه ای برای خرید قایق فراهم
می کردند و به صید صدف می رفتند؛ غواصان آن ها تا عمق چهل متری
می رفتند و صدف جمع می کردند و به سطح آب می آوردند، بعد آن ها را
باز می کردند تا مروارید پیدا کنند. در واقع صنعت مروارید به مهم ترین و
سودآورترین صنعت این منطقه تبدیل شده بود. همان طور که نویسندگان
اریک هوگلاند^۱ و انتونی تات^۲ بیان می کنند: «مرواریدهای موجود در آب
گرانبهای دریا شاید تنها منبع و بزرگ ترین منبع ثروت در دهه های سی و
چهل بود. در سال ۱۹۰۵م، ۲۲۰۰۰ مرد [از امارات] با ۱۳۰۰ قایق به
تجارت مروارید می پرداختند.»^(۳) فصل خطرناک صید صدف از ماه مه تا
ماه سپتامبر بود. غواصان ممکن بود غرق شوند یا قبل از این که بتوانند به
سطح آب بیایند، ریه هایشان آسیب ببیند. برخی دیگر هم به دلیل حمله
کوسه ها به دام مرگی عذاب آور می افتادند. بیش تر آن هایی که در صید
صدف شرکت داشتند، به رغم خطری که آن ها را تهدید می کرد، پول کمی

1. Eric Hooglund

2. Anthony Toth

به دست می‌آوردند. برعکس، تاجری که روی این کار سرمایه‌گذاری می‌کرد قدرتمند و ثروتمند می‌شد. در مقابل، تاجر هم بخشی از این درآمد را به حاکمان قبیله‌ها - که به آن‌ها شیخ می‌گفتند - می‌داد. بقیه افرادی که در کنار دریا زندگی می‌کردند در بندرهای قدیمی شارجه و دبی دریانوردی، تجارت یا کشتی‌سازی می‌کردند. تعداد کمی هم ذخایر اندک اکسید سرخ - ماده‌ای که برای نقاشی و آرایش از آن استفاده می‌شد - را از معادن موجود در برخی از جزیره‌های خلیج فارس استخراج می‌کردند. علاوه بر این، بعضی افراد هم از آب نسبتاً فراوان مرغزارهای لیوا و بوریمی و فلات‌های امیرنشین کوهستانی رأس‌الخیمه بهره می‌گرفتند و کشاورزی می‌کردند. آن‌ها محصولات مثل خرما و حبوبات می‌کاشتند. چاه‌های مرغزارها برای بدوی‌های چادرنشین که به دنبال چراگاه‌های فصلی به این مناطق می‌آمدند نیز آب کافی داشت. هرچند زندگی مردم کوهستان، چادرنشین‌ها و مردم کنار ساحل به طور چشمگیری با هم فرق می‌کرد، اما همه آن‌ها به اسلام اعتقاد داشتند. اسلام نه تنها از نظر اعتقادی، بلکه از نظر اقتصادی نیز مردم این منطقه از جهان را متحد کرده بود. همان‌طور که پیک بیان می‌کند: «اسلام این اثر را به همراه داشت که... هر دو ساحل خلیج فارس را زیر سلطه حکومت مسلمانان عرب بکشاند. همین باعث شد که از قرن هفتم تا دهم میلادی تجارت خلیج فارس با چین و هند زیر سلطه تاجران عرب و ایرانی به اوج شکوفایی خود برسد.»^(۴)

نفوذ بریتانیا

در قرن‌های بعد، تجارتی که عرب‌های منطقه خلیج فارس به آن مشغول بودند، آن‌ها را به رقابتی مستقیم و جنگ با قدرت‌های بزرگ‌تر اروپایی کشاند. اروپایی‌ها می‌خواستند مسیر تجاری‌ای را که از خلیج فارس می‌گذشت به انحصار خود درآورند و همراه با هند و خاور دور، تجارت سودآور منطقه را در دست بگیرند. در اوایل قرن بیستم پرتغال مناطق خور فکان - که در حال حاضر در امیرنشین شارجه قرار دارد - و جزیره هرمز را - که در شمال خلیج فارس واقع و جزو ایران است - اشغال کرد.

دزدی دریایی عرب‌ها

داستان دزدی دریایی عرب‌ها در خلیج فارس در اوایل قرن نوزدهم موضوع بحث تاریخ‌شناسان است. واضح است که در این زمان حمله به کشتی‌هایی که در خلیج فارس رفت و آمد می‌کردند افزایش یافته بود که بیش‌تر این حمله‌ها به قواسیم مربوط می‌شد. قواسیم اتحادیه قبیله‌هایی ساحلی بود که در مناطقی مستقر بودند که در حال حاضر در اختیار شارجه و رأس‌الخیمه‌اند. قوای قواسیم بیش از شصت کشتی بزرگ، صدها کشتی کوچک و حدود بیست هزار ملوان و رزمنده ماهر در اختیار داشت. کشتی‌های قواسیم سریع و سبک بودند. هدف حمله آن‌ها عرب‌ها بود، اما آن‌ها به بعضی از کشتی‌های بریتانیا نیز حمله می‌کردند. بریتانیا، در آن زمان، و بیش‌تر غربی‌ها از آن زمان به بعد به این مهاجمان، دزدان دریایی می‌گفتند. از سوی دیگر، عرب‌ها این حمله را نوعی «جنگ دریایی» می‌دانستند و ادعا می‌کردند که عمل بریتانیایی‌ها برای کنترل منطقه، بیش‌تر به دزدی دریایی شبیه است تا فعالیت قواسیم. با وجود این، بیش‌تر محققان هم‌عقیده‌اند که بیش‌تر درگیری‌های دریایی خلیج فارس در آن زمان نتیجه تلاش قواسیم برای تسخیر بخش بیش‌تری از تجارت خلیج فارس بود؛ تسخیر تجارتهای که سال‌های بسیاری در دست عمان بود و روز به روز کشتی‌های بریتانیایی و غربی بیش‌تری را به سوی خود می‌کشاند. در آخر، بریتانیا نیروهایش را به نیروهای عمان ملحق کرد و توانست عملیات دریانوردی قواسیم را با قاطعیت در هم بکوبد.

تصرف این دو جزیره کوچک کنترل تنگه هرمز یا راه ورودی خلیج فارس را ممکن ساخت. هیچ کشتی‌ای نمی‌توانست بدون آگاهی و اجازه پرتغال از تنگه هرمز عبور کند.

با وجود این، در سال ۱۶۲۲ بریتانیا با کمک حامیان ایرانی اش تسلط پرتغال را بر مسیر تجاری شکست و جزیره را تسخیر کرد. در اواخر قرن هجدهم بریتانیا در نقش قدرتمندترین قوا در منطقه ظاهر شد. شرکت هند شرقی بریتانیا که برای تجارت با هند از طرف پادشاه بریتانیا امتیاز فروش انحصاری گرفته بود بر مسیر تجاری خلیج فارس تسلط یافت و برای دولت بریتانیا در برقراری ارتباط با کشورها و ملت‌های دیگر مانند نماینده عمل کرد. بریتانیا با توجه به اهمیت تجارت با هند به این نتیجه رسید که خلیج فارس برای حفظ امنیت اقتصادی اش ضروری است.